

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний інститут публічного права

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«Актуальні питання підготовки
дисертацій в умовах воєнного стану»**

30 вересня 2023 року

 1256 1233
Львів – Торунь
Liha-Pres
2023

Організаційний комітет конференції:

Сергій КОРОЄД – доктор юридичних наук, професор, виконавчач обов'язків президента Науково-дослідного інституту публічного права (**голова організаційного комітету**);
Андрій БОРОВИК – кандидат юридичних наук, доцент, відмінник освіти України, віцепрезидент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права (**заступник голови організаційного комітету**);
Лариса СОРОКА – докторка юридичних наук, професорка, завідувачка відділу докторантури і аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права;
Ксенія КУРКОВА – докторка юридичних наук, професорка, завідувачка відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;
Руслан СЕРБИН – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, проректор Національної академії внутрішніх справ;
Євген СОБОЛЬ – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка;
Олег ГОЛОВКО – кандидат економічних наук, голова наглядової ради Центру українсько-європейського наукового співробітництва;
Михайло КЕЛЬМАН – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Національного університету «Львівська політехніка»;
Валентин ГАЛУНЬКО – доктор юридичних наук, професор, голова ГО «Академія адміністративно-правових наук», професор кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін Київського університету інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія»;
Іван БОГАТИРЬОВ – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри права та правоохоронної діяльності Державного університету «Житомирська політехніка»;
Валерій БУЖОР – доктор юридичних наук, професор, ректор Інституту кримінального права та прикладної кримінології (Республіка Молдова);
Станіслав БУКА – доктор економічних наук, професор, ректор Балтійської міжнародної академії (Латвійська Республіка);
Михайло ВІХЛЯЄВ – доктор юридичних наук, професор, директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва.

Актуальні питання підготовки дисертацій в умовах воєнного стану : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Науково-дослідний інститут публічного права. 30 вересня 2023 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. 260 с.

ISBN 978-966-397-321-0

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні питання підготовки дисертацій в умовах воєнного стану», яка відбулася 30 вересня 2023 р.

УДК 001.817«364»(062.552)

ISBN 978-966-397-321-0

© Науково-дослідний інститут публічного права, 2023
© Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres», 2023

ЗМІСТ

Механізм підготовки дисертацій в Україні Арістова І. В.	9
Принцип недискримінації в реалізації права на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії Барчук А. Б.	13
Мотиваційні чинники підготовки дисертаційних досліджень військовослужбовцями Національної гвардії України Бєлай С. В., Батюк О. В.	16
Роль наукової школи «Інтелект» у підготовці дисертацій Богатирьов І. Г.	20
Актуальні теми дисертаційних досліджень у цивільному праві в умовах воєнного стану (цивільні права осіб з інвалідністю) Бондар Н. П.	23
Самоплагіат у дисертаціях: актуальні питання в умовах воєнного стану Боровик А. В., Йозеф Затько	27
Strategies for searching, analyzing and integrating scientific literature when writing a dissertation Vyshnevskа M. O.	30
Щодо обрання тематики дисертаційних досліджень з юридичних наук в умовах воєнного стану Вітвіцький С. С., Назимко Є. С.	33
Самостійна робота здобувача як важливий складник дисертаційного дослідження Віцюк А. А.	36
Мовні анормативи в дисертаціях Грицевич Ю. В.	39
Проблеми проведення досліджень із психології в умовах воєнного стану Дерев'янюк С. П.	43
Вплив дистанційного навчання на підготовку здобувачів ступеня доктора філософії (Ph.D) в умовах воєнного стану Дерев'янюк Н. З.	45
Щодо термінів захисту PhD-дисертацій в умовах воєнного стану Дрозд О. Ю.	48

Щодо формулювання наукових результатів у дисертаціях із правових наук: рекомендовані мовні конструкції та помилки Євтєєва Д. П., Лапкін А. В.	50
Визначення ступеня повноти операціональних дій у разі завершення дисертаційного дослідження із соціогуманітаристики в нових соціокультурних обставинах Жорнова О. І., Жорнова О. І.	53
Особливості підготовки дисертацій у военний час Жукова А. Р.	56
Наукова діяльність в умовах війни: виклики та перспективи Залужна А. Є.	58
До питання щодо підготовки дисертацій у сфері права: освіта в умовах дії воєнного стану Кармаза О. О.	60
Виклики та особливості підготовки до захисту дисертацій офіцерами Збройних сил України в умовах воєнного стану Карпенко В. С.	64
Виклик часу: прийняття закону про академічну доброчесність Коваленко В. В.	67
Підготовка дисертацій у пенітенціарній сфері: актуальні питання сьогодення Колодчин Д. В.	70
Формування картини світу як фундаментальний об'єкт науки: деякі міркування Кресін О. В.	72
Використання штучного інтелекту в підготовці дисертацій в умовах воєнного стану: можливості та недоліки Коломієць А. М., Івашкевич Є. М., Кушнір О. І.	77
Вплив воєнного стану на реалізацію свободи наукової творчості у процесі підготовки дисертації Коросєд С. О.	81
Підготовка дисертації в період воєнних дій як об'єкт наукового вивчення: системний підхід Костенко О. В.	84
Специфіка написання докторської дисертації під час дії воєнного стану в Україні Кравченко О. М.	86

Теоретичні аспекти окремих проблем та новизни дисертацій юридичного напрямку	
Кравчук С. М.	90
Дисертант – оратор, генератор ідей, лідер	
Красницька О. В.	93
Актуальні питання підготовки дисертаційних робіт в умовах воєнного стану	
Крупнова Л. В.	96
Змістово-методичний складник організації початкового етапу роботи над дисертацією як напрям науково-дослідної діяльності студента-економіста третього (науково-дослідного) рівня вищої освіти	
Кубанов Р. А.	98
Ґрунтовні засади академічної доброчесності під час підготовки дисертаційного дослідження доктора філософії	
Кузьменко А. О.	102
Вибір та опис методології дисертаційного дослідження як складник становлення науковця	
Кучук А. М.	105
Вплив воєнних подій на вибір теми та методології дисертаційних робіт	
Ліннік Ю. В.	108
Основні труднощі та можливості їх подолання в написанні дисертації з хореографічного мистецтва в умовах воєнного стану	
Літовченко О. А.	111
Особливості організації роботи з майбутніми докторами філософії в умовах війни	
Логінов А. Ю.	115
Підготовка дисертацій у сфері публічного управління в період дії воєнного стану: доступ до інформації та достовірність даних	
Лозинська Т. М., Сліченко В. В.	118
Міжнародні тенденції модернізації докторської освіти	
Лозовий В. С.	121
Деякі особливості проведення дисертаційних досліджень у сфері адміністративного права під час воєнного стану в Україні	
Макарчук В. В.	124

Актуальні питання атестації здобувачів ступеня доктора філософії в умовах воєнного стану в Україні Малюга Л. Ю., Ткачук А. О.	128
Навчальні заклади в умовах воєнного стану: виклики та перспективи для підготовки дисертацій Михайлов М. В.	133
До проблеми концептуального визначення об'єкта і предмета дисертаційного дослідження з правової проблематики Мірошниченко М. І.	134
Ph.D. Legal Researches at Strasbourg, France Mishyna N. V.	138
Роль джерельної бази в підготовці дисертацій сьогодення Молчанова Т. О.	140
Summary to thesis as a scientific text Novikova O. V.	142
Використання штучного інтелекту під час написання дисертацій Носенко Ю. М., Шевченко Т. В., Сінельник Л. М.	145
Підготовка дисертацій в умовах воєнного стану: виклики та можливості Обручнікова Н. Д.	149
Методи юридичної аргументації Орел В. А.	152
Нормативно-правові основи підготовки докторів філософії та докторів наук в умовах воєнного стану Остапенко А. І., Виклюк О. Ю.	155
Етичні ризики у процесі підготовки дисертаційних досліджень Палієнко Т. П.	159
Про особливості роботи та зупинення разової вченої ради за новим PhD-порядком Панченко О. І.	162
Актуальна тематика дисертацій економічного напрямку Пасічник Ю. В.	165
Методологія організації аспірантами роботи над дисертаційною працею Перунова О. М.	168
Автореферат дисертації як науковий документ Перцева В. А.	171

Нові нормативні підходи до захисту дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії	
Петриченко В. В.	174
Окремі питання здійснення захисту здобувачів ступеня доктора філософії в умовах війни	
Подойніцин В. М., Савіна Н. Г.	177
Роль методологічного інструментарію при підготовці дисертацій з кримінально-виконавчого права	
Пузирьов М. С.	180
Локальні фактори поширення плагіату під час підготовки дисертацій в умовах воєнного стану	
Рибка Н. М., Петінова О. Б.	184
Дотримання академічної доброчесності в разі співавторства на науковій праці в умовах воєнного стану	
Риженко І. М.	187
Науковий ступінь: мета чи інструмент, нагорода чи тавро?	
Романенкова Ю. В., Стрельцова С. В.	191
Особливості атестації здобувачів наукового ступеня доктора наук у Національному університеті водного господарства та природокористування	
Савіна Н. Б., Зінкевич О. В., Бондарєва Т. Г.	194
Розвиток професійної компетентності аспірантів під час вивчення освітніх компонентів та підготовки дисертації	
Скакальська І. Б., Онишук І. А.	197
Актуальні питання підготовки дисертацій в умовах воєнного стану	
Старовойтов Д. Ф., Луцюк А. В.	201
Підготовка аспірантів до написання дисертації, пов'язаної з вирішенням проблем російсько-української війни	
Столяренко О. В., Столяренко О. В.	205
Наукове мислення здобувачів освітньо-наукового рівня як складник успішної підготовки дисертації: сучасні виклики	
Стрельбицька С. М.	209
Особливості підготовки та захисту дисертацій зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування» в умовах воєнного стану	
Судак Д. В.	213
Lexical and grammatical peculiarities of the English summary of the thesis	
Suima I. P.	217

Нормативні аспекти дотримання академічної доброчесності у процесі виконання дисертації здобувачем ступеня доктора філософії	
Тернавська Т. А., Данилко О. Г.	221
Підготовка дисертацій із педагогічних наук в умовах воєнного стану: пріоритети та інновації	
Толочко С. В.	224
Інтерактивний плакат як засіб візуалізації результатів педагогічного експерименту під час підготовки дисертації майбутніми докторами філософії	
Топольник Я. В.	229
Особливості підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук у вищих навчальних закладах за військового стану	
Уманська А. О.	231
Деякі методологічні проблеми визначення тематики та змісту дисертацій цивілістичного профілю в сучасних умовах	
Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Давидова І. В.	233
Мілітаризація українського суспільства та вибір теми дисертаційного наукового дослідження	
Ховрич С. М.	238
The latest amendments to awarding Ph.D. in Ukraine	
Shaparenko O. V.	242
The problem of defending dissertations in a state of war for scientists in the field of culture and art: applied research	
Sharykov D. I.	244
Правильне оформлення списку використаних джерел як запорука уникнення академічного плагіату в дисертаційних дослідженнях	
Шкабаріна М. А.	246
Біосоціальна площина підготовки дисертаційної праці аспірантами в умовах воєнного стану	
Юхименко Л. І.	250
ChatGPT як співавтор текстів наукових робіт здобувачів рівня «Доктор філософії»	
Ягодзінський С. М., Козинець А. О.	252
Planning a dissertation: where to start	
Kugai K. B.	256

7. Ізбаш О.О. Правове регулювання співавторства. Актуальні проблеми політики. 2014. Вип. 52. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/367/Izbash%20Pravove%20regul1.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 11.09.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-59>

НАУКОВИЙ СТУПІНЬ: МЕТА ЧИ ІНСТРУМЕНТ, НАГОРОДА ЧИ ТАВРО?

Романенкова Юлія Вікторівна

*доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри дизайну,
факультету образотворчого мистецтва і дизайну,
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Стрельцова Світлана Вікторівна

*заступник декана з науково-педагогічної
та соціально-гуманітарної роботи факультету
образотворчого мистецтва і дизайну,
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Українська наука під час війни, мабуть, є одним з тих майданчиків, на яких точиться найбільша кількість спекулятивних суперечок. Питання існування та трансформації характеру науки, її шляхів виживання та розвитку [2; 3; 3], впливу на відродження та зміцнення країни [1] ставляться повсякчас на різних рівнях, а варіації відповідей на них є самі по собі предметом для вивчення та аналізу. Актуальні питання вітчизняної науки будь-якого періоду включають у себе серед інших і питання про академічну доброчесність, що зазвичай розуміється досить вузько, а на сьогодні, в умовах воєнних буднів, стає аспектом іміджеформуючим аспектом. Адже в даному разі під доброчесністю розуміється не лише відсутність плагіату, незаконних запозичень без зазначення джерела. Наукове поле, особливо в галузі культури і мистецтва, на жаль, грішить великою кількістю аспектів, які гальмують розвиток вітчизняної науки, а під час війни аспекти, які спричиняють цей процес, можна класифікувати жорсткіше – як злочинні дії, що провокують погіршення іміджу держави на світовому освітньому та

науковому полі. Процес підготовки дисертаційних досліджень є тривалим і працемістким. А для культурно-мистецької галузі – особливо. Адже коли йдеться про авторів дисертацій, що мають базову освіту в культурології, мистецтвознавства, є науковцями, які знаються на роботі з науковим апаратом, мають досвід у наукових студіях, роблять численні апробації результатів своїх досліджень, мова про справжню наукову роботу, пошук, елементом чого стає дисертаційне дослідження, що узагальнює певні кроки науковця на шляху до популяризації результатів його праці. Для цієї когорти науковців дисертація є інструментом для реалізації пошуку, популяризації ідей, актуалізації певного кола мало висвітлених проблем. Це наукова еліта, для якої наука є природнім середовищем для існування, дисертація – інструментом, а науковий ступінь, з часом – вчене звання – правомірною фіналізацією певного етапу наукового пошуку. Перепопи на шляху науковця в сучасній Україні – тема для окремої дискусії.

Інакше можна оцінити ситуацію з розвитком процесу наукових досліджень у тому випадку, коли дисертація виконана практиком – художником, скульптором, дизайнером, словом, фахівцем у царині образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва, дизайну, архітектури, реставрації. Той, хто володіє пензлем, штихелем, пером доволі рідко вправо долає мову слова. Практики дуже важко пристосовуються до того, що їм доводиться опановувати основи ведення наукового пошуку, методологію ведення дослідження, його структуру, інструментарій наукового апарату. Але все частіше вони вдаються до наукових студій. Передусім це відбувається тоді, коли митці є викладачами вищих навчальних закладів, де наявність наукових публікацій, краще – наукового ступеня є вимогою. У цьому випадку дисертація перетворюється на вимушений інструмент виживання у ЗВО, а методи її створення грішать порушенням академічної доброчесності. Звичайно, є досить велика кількість наукового продукту, який створюється креативними, професійними особистостями, які сприймають науку не як спосіб утриматися в галузі та отримати пільги, а як спосіб існування. Але, на жаль, багато і таких випадків, коли дисертація стає лише ключем до омріяного статусу: викладача, науковця, частини еліти. І на цьому шляху нерідко вдаються і до порушень академічної доброчесності, грішивши плагіатом, і до монетизації процесу, замовляючи дисертації та статті у агенцій, фірм, яких стало немало в країні, навіть офіційно зареєстрованих. Популярним методом стало і т.зв. «гостьове співавторство».

Але найболючішим стає те, що саме під час війни цей феномен набув небувалої популярності. З 24 лютого 2022 р. велика кількість митців, науковців-митців стали перервали свої творчі та наукові пошуки, експерименти, взявши в руки зброю. Є й не менш міцний та надійний тил – ті, хто створює патріотичні культурно-мистецькі проекти,

перетворивши арт-продукт на зброю. Адже культура, освіта, наука – це те, без чого не існує держава, і це є інструментом популяризації українства у світі. Але, на жаль, є й той відсоток псевдо-науковців, для яких навчання в аспірантурі, період роботи над дисертацією та перебування в лаві освітян стали способом не бути частиною воїнства. Це провокує появу більшої кількості низькосортного наукового продукту, перетворює науку на бізнес, корумповану сферу, яка слугує лише прикриттям. У цьому випадку ступінь, здобутий таким шляхом, стає не нагородою, а тавром, яке ганьбить не тільки наукову спільноту, що має чистити свої лави від паршивих вівців, але й державу загалом.

Під час війни зникають напівтони, залишаються лише локальні плями, є тільки чорне та біле, споконвічні антагоністи. Біла сторінка сучасної науки в Україні – це безліч науковців, які в умовах війни позбавлені можливості подорожувати і збирати матеріали в бібліотеках, музеях, повноцінно працювати в умовах без електрики, серед постійних сирен тривоги, перебуваючи в укриттях, але продовжують працювати, писати, публікувати свої праці. Чорна сторінка – це псевдонауковці, що обрали шлях втечі, прикриваючись дипломами, за якими стоять лише страх та ганьба. Війна стимулює сферу науки до самоочищення. В українській науковій царині має залишатися лише біле – чиста сфера науки, яка спрямована на зміцнення іміджу України у міжнародному просторі і позбавлена «чорного» тавра, яке плямою лягає на чоло держави

Література:

1. Данилишин Б. Про роль національної науки у відродженні України. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/515894_pro_rol_natsionalnoi_nauki.html

2. Наука під час війни: виживання чи розвиток? URL: <https://svit.kpi.ua/2023/05/23/%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0-%D0%BF%D1%96%D0%B4-%D1%87%D0%B0%D1%81-%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8-%D0%B2%D0%B8%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%87%D0%B8-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8/>

3. Наука в Україні. URL: https://vue.gov.ua/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96

4. Українська наука: виклики війни потребують відповідей. URL: <https://svit.kpi.ua/2022/11/15/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0-%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B8-%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B5/>